

ΑΣ ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ (ΑΟΖ). ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ;

Εισαγωγή: Με μια πρώτη ανάγνωση και μελέτη βιβλίων, συγγραμμάτων και αναλύσεων, στην προσπάθεια κατανόησης της έννοιας της στρατηγικής, συναντούμε πολλές και διαφορετικές απόψεις. Παράλληλα η συνεχιζόμενη φιλολογία γύρω από την σημασία της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) καθιστά την έννοια αυτή όλο και πιο επίκαιρη, δεδομένων των εξελίξεων στην περιοχή μας αλλά και του γεγονότος ότι είμαστε από τις λίγες χώρες που δεν την έχουμε οριοθετήσει.

Εύλογα λοιπόν προκύπτει το ερώτημα : Υπάρχει από την χώρα μας μια κοινή στρατηγική για την υλοποίησή της;

Έννοια της στρατηγικής:

Ο παγκόσμιος πρωταθλητής στο σκάκι [Max Euwe\[1\]](#) είχε δηλώσει: «Η στρατηγική απαιτεί σκέψη, η τακτική απαιτεί παρατήρηση». Εννοώντας ότι η στρατηγική σχετίζεται με τη δημιουργία ενός μεγάλου ορίζοντα κινήσεων, ενώ οι τακτικές σχετίζονται με την παρατήρηση η οποία οδηγεί σε άμεση δράση («Έννοια της στρατηγικής» Θαν. Τσακίρη)[2].

Ο διάσημος κινέζος στρατηγός Σούν Τσου (544 π.Χ. - 496 π.Χ.)[3] δίδαξε ότι η στρατηγική δεν ήταν ένας σχεδιασμός με την έννοια της εφαρμογής ενός καταλόγου ενεργειών αλλά μάλλον απαιτεί κατάλληλη και ταχεία ανταπόκριση σε μεταβαλλόμενες συνθήκες. Οι σχεδιασμοί φέρνουν αποτελέσματα σε ένα ελεγχόμενο αλλά ανταγωνιστικό περιβάλλον και αντιμαχόμενοι σχεδιασμοί συγκρούονται δημιουργώντας συνθήκες τις οποίες κανείς δεν είχε σχεδιάσει.

Επιτυχημένος ηγεμόνας, κατά τον Μακιαβέλλι (βλ. βιβλίο «Ο ηγεμόνας»)[4] που γράφτηκε το 1513, είναι ο προικισμένος με αρετή (virtu), με τη σημασία της δύναμης και της ικανότητας προσαρμογής) και αυτός που ξέρει να εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες που του προσφέρει η τύχη. Ο επιτυχημένος ηγεμόνας καθοδηγείται όχι από το θρησκευτικό δόγμα ή από τα ηθικά παραγγέλματα, αλλά από την αυστηρά ωφελιμιστική επιλογή των μέσων που είναι κατάλληλα για τους σκοπούς του. Μπορεί να χειραγωγή τους νόμους που διέπουν την πολιτική συμπεριφορά και να διαμορφώνει την πορεία των γεγονότων, σύμφωνα με τα σχέδιά του.

Στις πιο πάνω χαρακτηριστικές και διαφορετικές από μια σκοπιά απόψεις περί στρατηγικής όμως, ένας οξυδερκής μελετητής θα μπορούσε να διακρίνει ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά.

Όπως εκείνα που επικαλούνται την δυνατότητα να επωφελείται κάποιος στον κατάλληλο χρόνο από τις ευνοϊκές συγκυρίες και αξιοποιώντας όλες τις υπάρχουσες δυνάμεις, να μπορεί να υπερβαίνει τους κατεστημένους συμβατικούς κανόνες, τροποποιώντας τα αρχικά του σχέδια ανάλογα με τις ανάγκες, λόγω αλλαγών συγκυρίας, συνθηκών και περιστάσεων για την επίτευξη του τελικού στόχου.

Η αξιοποίηση των υπάρχοντων δεδομένων και η πρόβλεψη για τις μελλοντικές ενέργειες, μπορεί να προκαθορίσει τακτικές διαχρονικές κινήσεις, ώστε στην κατάλληλη χρονική στιγμή να μπορέσει να υλοποιηθεί ο υπέρτατος σχεδιασθείς στόχος

Είναι άξιο θαυμασμού, ότι αυτοί που φημίζονται για τις στρατηγικές τους ικανότητες, αντιμετωπίζοντας την πρόκληση του ιδιότυπου αισθητηρίου τους αφενός, αλλά και την αντίθεση και πολλές εχθρική συμπεριφορά τρίτων αφετέρου, κατάφεραν να προωθήσουν τις αντιλήψεις τους και να προκαλέσουν αποτελέσματα που στέφθηκαν με επιτυχία, προκαλώντας το ενδιαφέρον πολλών που θαύμαζαν και θαυμάζουν αυτές τις ιδιοφυΐες.

Σήμερα όλοι μιλούν για **στρατηγική**, στην προσπάθεια τους να δώσουν βαρύνουσα σημασία στον Δημόσιο λόγο τους, ανάγοντας τακτικές σε στρατηγικές που όμως οι προβλέψεις των περισσοτέρων για τα μελλούμενα διαψεύδονται από τα πραγματικά γεγονότα. Λίγα είναι εκείνα τα φωτεινά μυαλά, που πράγματι έχουν στρατηγική αντίληψη για Εθνικά, περιφερειακά, αλλά και διεθνή θέματα, που πολλές φορές η προσωπική ματαιοδοξία των περισσοτέρων εμποδίζει την ανάδειξη τους.

Ο Θεμιστοκλής το 480 π.Χ στη μάχη της Σαλαμίνας, επέμενε ότι η Δελφική πρόβλεψη για ξύλινα τείχη για την άμυνα της πατρίδας απέναντι στην Περσική λαίλαπα, εννοούσε καράβια και όχι πραγματικά ξύλινα τείχη. Αξιοποιώντας τον άργυρο του Λαυρίου και υλοποιώντας και εφαρμόζοντας μέσα από πολλές αντιθέσεις το όραμά του, κατασκεύασε σε ελάχιστο χρόνο αξιόμαχο στόλο, επιτυγχάνοντας να διαλύσει τον Περσικό, προκαλώντας τον θαυμασμό των συμπατριωτών του, αλλά στην πραγματικότητα δαφνοστεφάνωνε αυτή την υπέρτατη ουσία της στρατηγικής.

Ο Ρώσος στρατηγός Ζούκωφ, στον δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο, κατάφερε παρά τις τεράστιες αντιδράσεις, να μετακινήσει στρατιωτικούς πόρους σε μια διαδρομή έξω από τα συνηθισμένα, επιτυγχάνοντας να εγκλωβίσει και να νικήσει τις δυνάμεις του Φον Πάουλους, που αναγκάστηκε ταπεινωμένος να παραδοθεί.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, παρά την αντίθεση του Βασιλιά Κωνσταντίνου, δεν δίστασε ακόμη και να διχάσει προς στιγμή τους Έλληνες (1915-1917)

για την είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο αλλά και ο οποίος μετέπειτα με την Συνθήκη των Σεβρών (28/7-10/8/1920) κατόρθωσε να επεκτείνει τα όρια της χώρας μέχρι τα σημερινά, διπλασιάζοντας σχεδόν την έκτασή της. Ενέργειες που δικαίωσαν την μεγαλόπνοη πολιτική του.

Ακόμη και πρόσφατα σε ένα άρθρο του Σεβ. Μητροπολίτου Αργολίδος κ. Νεκταρίου (Ρομφαία 19/5/2020) ερμηνεύεται χαρακτηριστικά η αξία της στρατηγικής και των ανθρώπων που πρέπει να την ασκούν. Αναφέρει:

«Το είχε επισημάνει 1700 χρόνια πριν ο Μ. Βασίλειος, όταν έβλεπε τον οικοδόμο, τον μανάβη και τον μπακάλη της εποχής του να «θεολογούν» πάνω σε δύσκολα θεολογικά θέματα, όπως το δόγμα της Αγίας Τριάδος.

Θέματα που απασχόλησαν πολύ καιρό τις τοπικές και Οικουμενικές Συνόδους, όπου έγιναν ατέρμονες συζητήσεις και αντιδικίες, ο βοσκός ή ο ξυλουργός τα είχαν λυμένα και θα έπρεπε ο Μ. Βασίλειος από ποιμένας να γίνει αγόμενο και φερόμενο πρόβατο, να ακολουθήσει τον ποιμαινόμενο!

Το ερώτημα του φίλου και συνασκητού του, Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου είναι και σήμερα εξαιρετικά επίκαιρο και το απευθύνω σε όλους τους αργόσχολους «θεολογούντες» του internet, που θέλουν στανικά να επιβάλουν τις απόψεις τους: «Τί στρατηγεῖν ἐπιχειρεῖς, ἐνταγμένος ἐν στρατιώταις;»

Πώς να το κάνουμε αδελφοί μου; Οι αγνοούντες χρειάζονται διδασκαλία. Όχι προβιβασμό στη θέση του δασκάλου».

Η Ιστορία έχει πολλά παραδείγματα που φανερώνουν το μεγαλείο της στρατηγικής σκέψης και δεν χρειάζεται να αναφερθούν στην παρούσα εργασία περισσότερα.

Η στρατηγική, ανεξάρτητα αν υποστηριχτεί από έναν ή περισσότερους που έχουν αυτό το χάρισμα, τις περισσότερες φορές εφόσον συναντηθεί με την εμπιστοσύνη των πολιτών, μπορεί να υλοποιήσει στόχους που υπερβαίνουν τον τακτικό σχεδιασμό.

Σήμερα, ένα θέμα που αποκτά ιδιαίτερη σημασία όχι μόνον για τις θάλασσές μας, αλλά και ολόκληρη την χώρα, είναι αυτό της υλοποίησης της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ).

Αυτή εμποδίζεται άμεσα όχι μόνον από μια επιθετική Τουρκία, αλλά και έμμεσα από τρίτους και για την αντιμετώπισή του καθίσταται αναγκαίος ο σχεδιασμός μιας στρατηγικής, καθώς και η επιλογή του χρόνου εφαρμογής της.

Οι συνεχείς προκλήσεις (με κείμενα η και με πράξεις) του επιθετικού και αναθεωρητικού γείτονα, απειλούν όχι μόνον τις πατροπαράδοτες θαλάσσιες ζώνες μας, αλλά και το ότι μέσω της αμφισβήτησης αυτών, σε συνδυασμό με το φοβικό σύνδρομο που μας διακατέχει και την πιθανή έλλειψη εθνικής στρατηγικής που διαπιστώνουν, θεωρούν ότι είναι η συγκυρία για να αμφισβητήσουν και τον εθνικό μας χώρο, στην προσπάθειά του να μας συρρικνώσει η στην καλύτερη περίπτωση να μας μεταμορφώσει σε άβουλο προτεκτοράτο του.

Έχουμε Εθνική στρατηγική;

Ανεξάρτητα αν αυτό είναι εύκολο η δύσκολο λόγω των θεσμών και των συμμαχιών που συμμετέχουμε, είναι μια πρόκληση και ανάγκη για να καθορίσουμε στο θέμα αυτό μια **Εθνική στρατηγική**. Η πρόσφατη κρίση του κορωνοϊού απέδειξε στην πράξη ότι οι έννοιες της παγκοσμιοποίησης, των συμμαχιών, των συνασπισμών, των αρχών του Διεθνούς Δικαίου εξυπηρετούν κυρίως παγκόσμια συμφέροντα και τα μικρότερα Κράτη αναγκάζονται να περιορίζονται στα σύνορά τους και να αναπτύσσουν Εθνικές στρατηγικές για να προφυλάξουν τα υψηλά Εθνικά χαρακτηριστικά και ιδεώδη τους, που δεν γίνονται κατανοητά από τρίτους.

Το χάρισμα της στρατηγικής ανάλυσης δεν ανήκει σε όλους, το γεγονός αυτό όμως δεν εμποδίζει την έρευνα του Δημόσιου λόγου υψηλόβαθμων και αξιωματούχων της ηγεσίας μας, στην προσπάθεια ανακάλυψης στοιχείων που επιβεβαιώνουν αν πράγματι υπάρχει στρατηγική ή λείπει ολοκληρωτικά.

Χαρακτηριστικά, και όσον αφορά στο θέμα της ΑΟΖ και των θαλάσσιων ζωνών της χώρας μας, πολλές φορές παρατηρούνται ότι διοικητικοί παράγοντες, Υπουργοί ακόμη και Πρωθυπουργοί, στον δημόσιο λόγο τους να αναφέρουν εκφάνσεις του τύπου:

- Δεν υπάρχουν θαλάσσια σύνορα[5]
- Το Καστελόριζο δεν είναι στο Αιγαίο[6]
- Η Τουρκία έχει δικαιώματα στο Αιγαίο[7]
- Η Κύπρος είναι μακριά[8]
- Το θέμα της ΑΟΖ να πάει ή όχι στο δικαστήριο της Χάγης:[9]
- Να γίνει ή όχι τμηματική ανακήρυξη ΑΟΖ[10]
- Πρέπει πρώτα να επεκταθούν τα χωρικά ύδατα στα 12 μίλια:[11]
- Η Τουρκία έχει ή όχι δίκαιο για το FIR των 10 μιλίων στον αέρα πάνω από τα Ελληνικά νησιά:[12]
- Το Καστελόριζο μπορεί να μην έχει πλήρη επήρεια στις θαλάσσιες ζώνες.[13]

Οι εκφράσεις αυτές που άλλες κρύβουν αλήθειες, άλλες πιθανόν να προέρχονται από εκφραστικά λάθη σε λεπτές έννοιες η άλλες από άγνοια ή έλλειψη ενημέρωσης αυτών που τα εκφράζουν καθοδηγούμενοι από τους όχι πάντα κατάλληλους συμβούλους τους, ερμηνευόμενα διαφορετικά από τρίτους, δημιουργούν εύλογα απορίες, σύγχυση και ανησυχίες στους πολίτες για το αν υπάρχει μια ενιαία στρατηγική στα θέματα των θαλασσιών ζωνών.

Παράλληλα γνωστοί καταξιωμένοι επιστήμονες, που γνωρίζουν καλά το θέμα της ΑΟΖ, έχουν χωριστεί σε «στρατόπεδα», με τους μεν να θέτουν ως προτεραιότητα την Υφαλοκρηπίδα, απαξιώνοντας τώρα να μιλήσουν για ΑΟΖ, ενώ με τους δε να αναφέρουν ότι η ΑΟΖ και η υλοποίηση της αποτελεί την μέγιστη Εθνική προτεραιότητα[14].

Το στρατηγικό ολίσθημα των Ιμίων δεν αξιολογήθηκε όσο έπρεπε και δεν είναι ίσως άμεσα ορατό ότι το γκρίζο αποτύπωμα που άφησε, αποτελεί κατά πολλούς την Αχίλλειο πτέρνα, στην προσπάθεια για την μελλοντική υλοποίηση της ΑΟΖ. Όλοι προσπαθούν να ξεχάσουν (...δεν είναι τίποτα, ο αέρας πήρε την σημαία !!)[15] και όχι να αναλύσουν αλλά και να πράξουν.

Όταν οι Τούρκοι συνειδητοποίησαν τον πλούτο που κρυβόταν στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν δίστασαν να βγάλουν φιρμάνι και να πουν : « Για τον πλούτο αυτόν αξίζει να διακινδυνεύσουμε και έναν πόλεμο»[16]

Το βασικό ερώτημα λοιπόν που προκύπτει από τα παραπάνω και εύλογα αναρωτιέται ο κάθε σκεπτόμενος πολίτης είναι: Υπάρχει πράγματι μια ενιαία Εθνική στρατηγική για την ΑΟΖ, που για ιδιαίτερους λόγους δεν κοινοποιείται (αν και θα έπρεπε ο κόσμος να ήξερε τα βασικά χαρακτηριστικά της ώστε να βρεθεί υποστηρικτής της όταν κληθεί), ή πιθανόν και να μην υπάρχει;

Εύκολα ένας επιμελής παρατηρητής θα μπορούσε να διαπιστώσει από τα τεκταινόμενα:

1. Πολλοί που εκφέρουν δημόσιο και όχι μόνον λόγο, δεν γνωρίζουν ακόμη και τις βασικές πτυχές της πρόσφατης ευεργετικής για εμάς και τα εθνικά μας συμφέροντά σύμβασης του Montego Bay του 1982 για τις θαλάσσιες ζώνες και αγνοούν την αναθέρμανση του παγκόσμιου ενδιαφέροντος των Κρατών σχετικά με την επικαιροποίηση των απόψεων αυτών για αυτές τις θαλάσσιες ζώνες και κυρίως της ΑΟΖ, που ήδη έχουν αρχίσει μέσω της παραγόμενης Νομολογίας από τα Διεθνή γνωμοδοτικά όργανα, να αποτελούν και μέρος του Εθνικού Δικαίου.

2. Γνωστοί Επιστήμονες, γνώστες του θέματος, παραμένουν διχασμένοι. Ο διχασμός, σε ένα τόσο σοβαρό θέμα που η άγνοιά του απειλεί βασικές παραμέτρους της ύπαρξης του Έθνους και στο οποίο η χώρα μας δεν έχει την πολυτέλεια να έχει διαφορετικές απόψεις, είναι τουλάχιστον απαγορευτικός.

Που είναι η σωφροσύνη, η ταπεινότητα αλλά και η δύναμη που απαιτούν οι συγκυρίες για Εθνική στρατηγική και ομοψυχία στο θέμα; Τι θα συναποκομίσει η νέα ή ο νέος από αυτήν την δημόσια διχογνωμία; Το σκέπτεται κανείς αυτό; Θα αφήνουμε το θέμα της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης να γίνεται θέμα ελάσσοнос ενδιαφέροντος, σε φιλολογικές συζητήσεις στα καφέ, κάτω από μια υφέρπουσα ελαφρότητα και έρμαιο στην κάθε είδους ατεκμηρίωτη αλήθεια που τους προσφέρεται από μερικά ανεύθυνα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ή θα πρέπει να συναντήσει έναν σοβαρό προβληματισμό και σχεδιασμό για την αντιμετώπισή της;

Δεν πρόκειται για παιγνίδι. Το θέμα αποτελεί σήμερα το ύψιστο διακύβευμα.

3. Έλλειψη αποφασιστικότητας και θάρρους, ένα πραγματικό διαχρονικό φοβικό σύνδρομο, απέναντι στις συνεχείς προκλήσεις της γειτονικής αναθεωρητικής δύναμης, που οι αποφάσεις της φαίνεται ότι δεν λαμβάνονται στο πόδι, αλλά είναι κτήμα όλων των Κυβερνήσεων της, που από το 1974 προσπαθούν με ευλαβική πίστη και συνέπεια να υλοποιήσουν. Ανεξάρτητα από τις επιτυχίες ή αποτυχίες των γνωστών και διακηρυγμένων επιδιώξεών τους, εκείνο που θα έπρεπε να μας προβληματίζει είναι η επιμονή και υπομονή που διαθέτουν στην υλοποίηση των Εθνικών τους στόχων.

Παρόλο που το καθεστώς του Αιγαίου είναι πλήρως ξεκαθαρισμένο, παρόλο που υπάρχει η συνθήκη της Λωζάνης του 1923, παρόλο που το καθεστώς των νησιών του Αιγαίου είναι επίσης ξεκαθαρισμένο με διεθνείς συμβάσεις και κατοχυρωμένους χάρτες που έχει υπογράψει και η ίδια στο παρελθόν, εν τούτοις όλα αμφισβητούνται ξανά.

Και όχι μόνον αυτό, αλλά γίνεται μια συστηματική προσπάθεια με μια ήπια μορφή υβριδικού πολέμου, που όμως υποθάλπει μια μακροπρόθεσμη στρατηγική στοχοθεσία, να υλοποιηθούν πολιτικές που δημόσια ήδη έχουν παρουσιασθεί και επικαιροποιηθεί σε πολλά συγγράμματα και χάρτες με πρόσφατο το σχετικό σύγγραμμα του πρώην πρωθυπουργού κ. Νταβούτογλου περί « Στρατηγικού βάθους»[\[17\]](#).

Τι πολιτική αντιπαραθέτει το Ελληνικό Κράτος απέναντι σ' αυτές τις διακηρυγμένες και φανερές απαιτήσεις τους; Σποραδικές, ασύνδετες

μεταξύ τους και χωρίς δύναμη ψυχής φωνές και διαμαρτυρίες, ότι τα αποφασιζόμενα και σταδιακά υλοποιούμενα από τους γείτονες είναι παράνομα, αναφορές σε κωφεύοντες διεθνείς οργανισμούς και συμμαχίες και παρακολούθηση των συνεχιζόμενων με μεγαλύτερη ένταση προκλήσεων.

Ενέργειες που δηλώνουν αδυναμία και ωθούν την Τουρκία σε όλο και πιο προωθημένες απόψεις και απαιτήσεις, οι οποίες μέχρι χθες φαινόταν ότι ανήκαν στην σφαίρα του παραλόγου.

Δεν είναι τίποτα, οι παρενοχλήσεις των ψαράδων στα χωρικά μας ύδατα, ότι το σειсмоγραφικό Ουκ Ρεϊς παρασύρθηκε από τους ανέμους^[18] και κατά λάθος μπήκε στην ΑΟΖ της Ελλάδας ή το ότι τα πολεμικά τους που περνούν ακόμη και έξω από την Άνδρο^[19], πολλές φορές παραβιάζοντας τους κανόνες της αβλαβούς διέλευσης, είναι ένα ασήμαντο γεγονός.

Οι απαιτήσεις για δικαιώματα έρευνας και διάσωσης ακόμη και σε ευαίσθητες περιοχές στο Αιγαίο^[20] που τις υλοποιούν με σκάφη ακόμα και σε δικές μας θαλάσσιες περιοχές, η αυθαίρετη χάραξη ΑΟΖ μεταξύ της Τουρκίας και της Τουρκοκυπριακής κοινότητας (που δεν είναι καν Κράτος) και που δεν έχει αναγνωρίσει κανένας εκτός από την Τουρκία (γιατί είναι σε όλους γνωστό ότι η ΑΟΖ χαράσσεται μόνον μεταξύ Κρατών που είναι αναγνωρισμένα), είναι γεγονότα ασήμαντα που απλώς τα παρατηρούμε η διαμαρτυρόμαστε σε διεθνείς οργανισμούς, ίσως εγκλωβισμένοι και όμηροι από μια Ευρωπαϊκή κοινή πολιτική αντιδράσεων.

Η συστηματική παραβίαση της ΑΟΖ της Κύπρου, για την οποία όλοι οι μεγάλοι έχουν μια αξιοπερίεργη αδράνεια δραστηκών ενεργειών (εκτός από παραινήσεις) και αναποτελεσματικότητα εφαρμογής μέτρων, η πρόσφατη παράλογη και έξω από οιαδήποτε αρχή του Διεθνούς Δικαίου συμφωνία με την Λιβύη για υλοποίηση της^[21] μεταξύ τους ΑΟΖ όσο και εξωφρενική και να είναι, μας αρκεί να την ονομάσουμε παράνομη.

Τίποτα άλλο. Λόγια και όχι πράξεις. Μόνον οι συνεχείς παραβάσεις και παραβιάσεις του Εθνικού εναέριου χώρου, που φαίνεται ότι αντιμετωπίζονται με έναν τρόπο όχι μόνον λεκτικό αλλά με αντίστοιχες αναχαιτήσεις, συντηρούν το Δημόσιο αίσθημα ασφάλειας. Αλλά αρκεί αυτό από μόνο του όταν δεν φαίνεται να εντάσσεται σε μια Εθνική στρατηγική;

Διανύουμε μια κρίση, αλλά κάπως με κάποιο τρόπο πρέπει να δείξουμε την αποφασιστικότητα μιας αποτρεπτικής δύναμης, στην προσπάθεια υλοποίησης μιας επιβεβλημένης Εθνικής στρατηγικής στο σημαντικό θέμα των θαλασσιών ζωνών.

Έχει διαπιστωθεί ότι είναι πράγματι ένα δύσκολο πρόβλημα, ιδιαίτερα όταν οι φίλοι μας οι Αμερικάνοι, υποστηρίζουν και διαλαλούν αδιαλείπτως τα τελευταία τριάντα χρόνια: «Βρείτε τα με τους Τούρκους, συνεκμεταλλευτείτε τον πλούτο του Αιγαίου και της Κύπρου, μοιράστε τα ισότιμα!»[\[22\]](#) (είναι μια σταθερή δική τους εθνική στρατηγική) χωρίς να αναφέρουν σε ποιόν ανήκουν αυτά που προτρέπουν τους αντιπάλους για να τα μοιραστούν.

Μια πολιτική βέβαια (που είναι Εθνική τους στρατηγική) η οποία όμως είναι διαφορετική από αυτήν που εφαρμόζουν στην θάλασσα της Κίνας. Αυτήν, η οποία σαν την Τουρκία παραβιάζει κατάφορα τα δικαιώματα των άλλων παράκτιων Κρατών και αγνοεί αποφάσεις διεθνών δικαστηρίων είναι έτοιμοι να την τιμωρήσουν για τις παραβιάσεις της, διότι έτσι επιτάσσει όχι το Διεθνές Δίκαιο αλλά γιατί έτσι απαιτεί η ισχύς (η εθνική στρατηγική τους), που για να υποστηρίξουν τα δικά τους παγκόσμια θαλάσσια ενδιαφέροντα έχουν για τον λόγο αυτόν αναπτυγμένους επτά στόλους παγκόσμια.

Σημερινές διαπιστώσεις:

Αν εξαιρέσουμε την οικονομική κρίση που πέρασε η χώρα την τελευταία δεκαετία και την πρόσφατη υγειονομική περιπέτεια με τον κορωνοϊό, εκτιμάται από πολλούς ότι ίσως είναι μια καλή συγκυρία, αφενός να καθιερώσουμε και να συμφωνήσουμε σε μια Εθνική στρατηγική και πολιτική στο θέμα της ΑΟΖ και μετά να την αναδείξουμε παντού με χάρτες και δημόσιες τοποθετήσεις.

Το Διεθνές Δίκαιο, παρόλη την αδυναμία επιβολής του, καθώς και την διαφορετική κάθε φορά ερμηνευτική του προσέγγιση σε καίρια για ένα Κράτος εθνικά θέματα, στο μεγαλύτερο μέρος του σήμερα, όπως υποστηρίζεται από πολλούς, ευνοεί τα συμφέροντά μας στο θέμα της ΑΟΖ και τις μεγαλύτερες επιδιώξεις μας.

Οι σχέσεις μας με την ΕΕ έχουν τελευταία αναβαθμιστεί και διαχρονικά αρχίζουν να διαφαίνονται ψήγματα συνειδητοποίησης πως η επιβίωση της Ελλάδας είναι ίσως προαπαιτούμενο για την επιβίωση η και την ύπαρξη όλης της Ευρώπης.

Οι ευνοϊκές οικονομικές ρυθμίσεις που φαίνεται να απολαμβάνουμε από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, οι δημόσιες τοποθετήσεις Ευρωπαίων υψηλόβαθμων για τα δίκαια μας, η τελευταία παρουσία πολλών εξ αυτών και μάλιστα σε πολύ υψηλό επίπεδο στον Έβρο[\[23\]](#), η ενίσχυση και η παράταση διαμονής των δυνάμεων της Frontex[\[24\]](#) σε ξηρά και κυρίως στην θάλασσα για την παρακολούθηση μιας αδίστακτης και ωμής απειλής της σταθερότητας της περιοχής από τον βάρβαρο γείτονα, είναι σημάδια που ενισχύουν το ευνοϊκό κλίμα στα θέματα των συνόρων και των θαλάσσιων ζωνών.

Σε έναν γείτονα που διεκδικεί με εμμονή από το 1976 το μισό Αιγαίο[25], που δημιουργεί γαλάζιες πατρίδες, όταν είναι ιστορικά γνωστό σε όλους ότι μόλις πρόσφατα έφθασε στα Ιωνικά παράλια από τα βάθη της Ασίας, είναι γεγονότα που ωθούν τους Ευρωπαίους και άλλους συμμάχους μας να καταλάβουν καλύτερα κάτι που ίσως ήξεραν, αλλά τώρα αρχίζουν να εμπεδώνουν, εστιάζοντας το ενδιαφέρον τους όχι μόνον στο μέχρι τώρα οικονομικό τους συμφέρον αλλά και στο μακροπρόθεσμο στρατηγικό.

Ίσως τώρα να καταλαβαίνουν ότι αυτή η μεγάλη οικονομική εξάρτηση των Ευρωπαϊκών χωρών από την Τουρκία, στην ουσία πιθανόν να είναι ένας Δούρειος ίππος και να αποτελεί μέρος ενός σκοτεινού στρατηγικού σχεδιασμού της, στην προσπάθειά της να υλοποιήσει μακροπρόθεσμους στόχους και να αλώσει όχι μόνον την χώρα μας αλλά και τον δικό τους πολιτισμό.

Μιας διαπιστούμενη πιθανή και αναζωπυρούμενη σύγχρονη μορφή αναζήτησης «ζωτικού χώρου» και στρατηγικού βάθους από τρίτους, μας φέρνει με τρόπο αναμνήσεις από ένα πρόσφατο παρελθόν.

Μια πολιτική, που αν λόγω αδιαφορίας αφεθεί να υλοποιηθεί, θα έχει υπό ομηρία όλη την Ευρώπη, η οποία δεν έχει ακόμη καθορίσει τις προτεραιότητές της, ταλαντευόμενη ακόμη από την μια μεριά μεταξύ των οικονομικών της συμφερόντων και από την άλλη της υποδομής της δημιουργίας της, δηλαδή την δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη, την δημοκρατία και που όλα εκπορεύονται από το ακαταμάχητο Αρχαίο Ελληνικό πνεύμα, και που από αρχαιοτάτων χρόνων στηρίζουν το αέτωμα των αρχών της.

Η έννοια της ΑΟΖ

Για να γίνει αντιληπτή η σημαντικότητα της ΑΟΖ- ιδιαίτερα στην χώρα μας- και να δημιουργήσει την δυναμική για την ανάγκη καθιέρωσης (αν δεν υπάρχει) μιας στρατηγικής, είναι ουσιαστικό, αφενός να γνωρίζουμε την έννοιά της και αφετέρου την παγκόσμια συμπεριφορά των άλλων Κρατών στο θέμα αυτό, καθώς και τους δικαιοκούς κανόνες πάνω στους οποίους εδράζεται η υλοποίησή της.

Στην σύμβαση του Montego Bay το 1982 για το δίκαιο της θάλασσας (UNCLOS III), που εγκρίθηκε από την χώρα μας το 1995 (Ν.2321/1995, ΦΕΚ Α΄ 136/1995), για πρώτη φορά καθιερώθηκε η έννοια της ΑΟΖ . Συγκεκριμένα στο μέρος V το άρθρο 55 αναφέρει:

Άρθρο 55 – Ειδικό νομικό καθεστώς της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης

Ως Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη ορίζεται η πέραν και παρακείμενη της χωρικής θάλασσας περιοχή η υπαγομένη στο ειδικό νομικό καθεστώς που

καθιερώνεται στο παρόν μέρος δυνάμει του οποίου τα δικαιώματα και οι δικαιοδοσίες του παράκτιου Κράτους και τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των άλλων Κρατών διέπονται από τις σχετικές διατάξεις της παρούσας σύμβασης.

Παράλληλα τα άρθρα 56/ 1, παρ. α (Μέρος V), 57 (Μέρος V) αλλά και 48 (Μέρος IV) συμπληρώνουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά αυτής της νέας περιοχής.

Άρθρο 56 Δικαιώματα , δικαιοδοσίες και υποχρεώσεις του παράκτιου Κράτους στην Αποκλειστική Οικονομική

1. Στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη το παράκτιο Κράτος έχει:

α) Κυριαρχικά δικαιώματα που αποσκοπούν στην εξερεύνηση , εκμετάλλευση, διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων, Ζωντανών η μη, των υπερκειμένων του βυθού της θάλασσας υδάτων, του βυθού της θάλασσας και του υπεδάφους αυτού , ως επίσης και με άλλες δραστηριότητες για την οικονομική εκμετάλλευση και εξερεύνηση της ζώνης, όπως η παραγωγή ενέργεια από τα ύδατα, τα ρεύματα και τους ανέμους

Μέρος V Άρθρο 57 Εύρος της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης

Η αποκλειστική Οικονομική Ζώνη δεν εκτείνεται πέραν των 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το εύρος της χωρικής θάλασσας. Στο μέρος IV αναφέρεται:

Μέρος IV Άρθρο 48 Μέτρηση του εύρους της χωρικής θάλασσας, της συνορεύουσας ζώνης, της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και της Υφαλοκρηπίδας

Το εύρος της χωρικής θάλασσας, της συνορεύουσας ζώνης, της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και της Υφαλοκρηπίδας μετράται από αρχιπελαγικές γραμμές βάσης που έχουν χαραχθεί σύμφωνα με το άρθρο 47.

Παράλληλα όσο αφορά στο καθεστώς των αποκλειστικών θαλάσσιων ζωνών για τα νησιά στο μέρος VIII και στο άρθρο 121 αναφέρει:

ΜΕΡΟΣ VIII Άρθρο 121 Καθεστώς των νήσων

1. Νήσος είναι μια φυσικά διαμορφωμένη περιοχή ξηράς που περιβάλλεται από ύδατα και βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια των υδάτων κατά την μέγιστη πλημμυρίδα.

2 Εκτός όπως προβλέπεται στην παράγραφο 3, η χωρική θάλασσα, η συνορεύουσα ζώνη, η αποκλειστική οικονομική ζώνη και η υφαλοκρηπίδα μιας νήσου καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης που εφαρμόζονται στις άλλες ηπειρωτικές περιοχές.

3. Οι βράχοι οι οποίοι δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δική τους οικονομική ζωή, δεν θα έχουν αποκλειστική οικονομική ζώνη ή υφαλοκρηπίδα.

.Η πιο κάτω εικόνα (Σχήμα 1) δίνει μια γραφική αναπαράσταση των παραπάνω. Στο σχήμα αυτό (κάθετη τομή), με μπλε γραμμή παρουσιάζεται η επιφάνεια της θάλασσας, με κόκκινη γραμμή το εύρος της ΑΟΖ των 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσης και το μωβ παραλληλόγραμμο αναπαριστά εν τομή την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη. Αυτή, όπως εύκολα διαπιστώνεται, στο σχήμα 1 (μωβ ορθογώνιο), περιλαμβάνει τρία τμήματα. Ένα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, ένα από την επιφάνεια της θάλασσας μέχρι τον βυθό και ένα τρίτο από το βυθό μέχρι το υπέδαφος.

Σχήμα 1: Έννοια της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ)

Παράλληλα, με βάση τον πιο κάτω πλέον δημοσιευμένο χάρτη, (Σχήμα 2) προσδιορίζεται η κατ' εκτίμηση έκταση της ΑΟΖ της Ελλάδας, που ο προσδιορισμός της βασίζεται στην αρχή της μέσης γραμμής.

Σχήμα 2: Έκταση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) της Ελλάδας

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό από τα πιο πάνω ότι :

- Η ΑΟΖ περιλαμβάνει χώρο (ογκομετρικά) πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, όλη την θαλάσσια στήλη μέχρι τον βυθό καθώς και κάτω από αυτόν.
- Η Ελλάδα θα μπορεί να ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα σε μια θαλάσσια έκταση που είναι πενταπλάσια της ξηράς της (ΑΟΖ της Ελλάδας = 505.572 τετρ.χλμ.)[\[26\]](#).
- Καθορίζονται τα όρια της αλιείας καθώς και της εκμετάλλευσης των ζώντων οργανισμών στην υδάτινη στήλη και στον βυθό, με βάση τις

πρόνοιες της σύμβασης και στο Αιγαίο και στο Ιόνιο, που μέχρι σήμερα είναι έκθετες στην αλιεία της Τουρκίας και της Ιταλίας που δεν διστάζουν να φθάσουν και μέχρι τα χωρικά μας ύδατα.

- Η εκμετάλλευση του υπεδάφους για αξιοποίηση ενεργειακών πόρων νομιμοποιείται, ιδιαίτερα με την οριοθέτησή της. Είναι γνωστό ότι αυτό το δικαίωμα καλύπτεται και από την έννοια της υφαλοκρηπίδας (ab initio & ipso facto) η οποία ταυτίζεται γεωμετρικά με την ΑΟΖ στον Ελληνικό χώρο, αλλά απαιτείται και εδώ οριοθέτησή της.

Τι θα έπρεπε να περιλαμβάνει μια Εθνική στρατηγική.

Η σοβαρότητα των πλεονεκτημάτων που μέσω της ΑΟΖ εξασφαλίζονται για την χώρα μας, προσδιορίζει και την ανάγκη καθιέρωσης Εθνικής στρατηγικής για την υλοποίηση της στο συντομότερο χρονικό διάστημα.

Αυτή θα πρέπει μεταξύ άλλων να περιλαμβάνει:

- Καθιέρωση του είδους των γραμμών βάσης που θα χρησιμοποιούμε (ακτή η οριζόμενα ευθύγραμμα τμήματα).
- Την χρονική στιγμή επέκτασης των χωρικών υδάτων μέχρι τα 12 ναυτικά μίλια που πρέπει να εξασφαλίζεται πριν την οριοθέτηση η και συγχρόνως με αυτήν.
- Την διαδικασία ανακήρυξης και οριοθέτησης της ΑΟΖ κατόπιν συμφωνίας με τα απέναντι η γειτονικά Κράτη (Αλβανία, Ιταλία, Λιβύη, Αίγυπτο, Κύπρο και Τουρκία). Και επειδή η απευθείας συνεννόηση με την Τουρκία, όπως αναφέρουν οι πρόνοιες της σύμβασης, φαίνεται προς το παρόν αδύνατη, αν τελικά συμφωνήσουμε και οδηγηθούμε στα Διεθνή Δικαστήρια (αφού συμφωνήσουμε στα θέματα που θα τεθούν σε διαπραγματεύση και που δεν θα θίγουν κυριαρχικά δικαιώματα), θα πρέπει να έχουμε ένα έμπειρο Νομικό και οικονομοτεχνικό επιτελείο, που να μπορεί να υποστηρίξει μια επιχειρηματολογία με βάση το Διεθνές Δίκαιο και την Διεθνή εμπειρία, που όπως προαναφέρθηκε, έχει μετεξελιχθεί στην πλειονότητα των περιπτώσεων, σε Εθιμικό δίκαιο.
- Την δυνατότητα υποστήριξης μιας οριοθέτησης, έναντι αμφισβήτησης τρίτων, δημιουργώντας σημαντική δύναμη αποτροπής και αξιοποιώντας τον διεθνή παράγοντα.

- Την αξιοποίηση των συμμαχιών, ιδιαίτερα αυτών με τις μεγάλες δυνάμεις και επιλογή του κατάλληλου χρόνου με προσδιορίσιμα ευνοϊκά χαρακτηριστικά, πριν την τελική απόφαση υλοποίησης.

Διαπιστώσεις:

Αξιολογώντας το ιστορικό της εξέλιξης και της καθιέρωσης της ΑΟΖ, διακρίνουμε σημεία που θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν άλλα θετικά αλλά και άλλα αρνητικά για τα Ελληνικά συμφέροντα.

Ως θετικά θα μπορούσαν να εκτιμηθούν τα εξής :

- Η αποδοχή της συνθήκης του Montego Bay το 1982 υπεγράφη από 119 Κράτη[27], τα οποία σήμερα έχουν φτάσει τα 170[28].
- Ήδη 138 Κράτη έχουν υλοποιήσει ΑΟΖ[29] με βάση τις πρόνοιες της σύμβασης, δημιουργώντας μια Νομολογία, που βασισμένη στις αρχές του Διεθνούς Δικαίου, δημιουργεί Εθιμικό δίκαιο, το οποίο διαχρονικά υποχρεώνει και τις χώρες που δεν έχουν υπογράψει την σύμβαση να το ακολουθήσουν.
- Η καθιέρωση του άρθρου 121 για τα νησιά, που ήδη εφαρμόζεται στις πλείστες των περιπτώσεων, ενισχύει και τις δικές μας θέσεις για την ύπαρξη θαλασσίων ζωνών και κυρίως ΑΟΖ και στα νησιά.
- Πρόσφατες αποφάσεις Διαιτητικών Δικαστηρίων, που δικαιώνουν νησιώτικα Κράτη (περίπτωση Ινδοκίνας στην θάλασσα της Κίνας) σχετικά με την επήρεια της ΑΟΖ.
- Τελευταίες δηλώσεις Ευρωπαίων αξιωματούχων, ότι το θέμα της ΑΟΖ της Ελλάδας αποτελεί και θέμα της ΑΟΖ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ενισχύουν την υπερτοπική υποστήριξη.
- Λεκτικές (για την ώρα) αντιδράσεις εναντίον της πρόσφατης συμφωνίας για την οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ Τουρκίας – Λιβύης και από τον Αμερικανικό παράγοντα αλλά και από την Ευρώπη, ενισχύοντας και επιβεβαιώνοντας προβλέψεις της σύμβασης σχετικά με την ύπαρξη ΑΟΖ στα νησιά.

-

Στα αρνητικά μπορούμε να κατατάξουμε τα πιο κάτω :

- Ότι η μέση γραμμή δεν αποτελεί την μία και μοναδική μέθοδο οριοθέτησης της ΑΟΖ, βάσει της οποίας σχηματίσαμε και τον προηγούμενο χάρτη της Ελληνικής ΑΟΖ. Με την εφαρμογή της αρχής της ευθυδικίας πολλές φορές δεν δίνεται πλήρης επήρεια σε νησιά.
- Το Διεθνές Δίκαιο δυστυχώς δεν έχει τα μέσα (κυρίως στρατιωτικά) για να επιβάλλει τις αποφάσεις του σε τρίτους που τις αμφισβητούν. Γι' αυτό και απαιτείται να υπάρχουν ισχυρά διπλωματικά και στρατιωτικά μέσα από το ενδιαφερόμενο Κράτος για την υποστήριξη της υλοποίησής της.
- Ότι η θέση των μεγάλων δυνάμεων στο Αιγαίο δεν είναι ενθουσιώδης για την υλοποίηση.
- Ιδιαίτερα ο αμερικανικός παράγοντας τα τελευταία τριάντα χρόνια, απαιτεί να βρεθεί συμβιβαστική λύση με την Τουρκία και να γίνει και ο διαμοιρασμός των πόρων του Αιγαίου αλλά και της Νοτιοανατολικής Μεσογείου με την μέθοδο win-win, δείχνοντας και αυτός αλλά και η Τουρκία ιδιαίτερη έλλειψη ενδιαφέροντος για την εφαρμογή των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου. Αντιθέτως στην αυθαίρετη και παραβατική συμπεριφορά της Κίνας, στην προσπάθεια καθορισμού της δικής της ΑΟΖ στέκεται αντίπαλος και απαιτεί την εφαρμογή των ίδιων νόμων του Διεθνούς δικαίου που αρνείται να δεχθεί να εφαρμοστούν για το Αιγαίο.
- Ένα διαρκές φοβικό σύνδρομο των ηγεσιών της χώρας, μια έλλειψη αποφασιστικότητας και μια διαδικασία συνεχών αναβολών από το Ελληνικό Κράτος, δημιουργούν ένα αίσθημα δειλίας, φόβου και απαισιοδοξίας για τον λαό μας, το οποίο όμως αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την Τουρκία, η οποία εκλαμβάνει αυτήν την υποχωρητικότητα όχι μόνον σαν δειλία, αλλά και σαν μια προσπάθεια παράδοσης ιερών και οσίων για την εξασφάλιση μιας φαινομενικά πρόσκαιρης ειρήνης, όταν είναι γνωστή η διαχρονική επεκτατική πολιτική της γείτονος.
- Η πρόσφατη δεκαετής κρίση αποδυνάμωσε και οικονομικά αλλά και στρατιωτικά την χώρα και παρουσιάζεται αδύναμη για την εφαρμογή, υλοποίηση αλλά και υποστήριξη της ΑΟΖ.
- Οι δημόσιες διχογνωμίες και οι διαχρονικές απόψεις για μερική εφαρμογή της ΑΟΖ η για συνολική η μερική η συνολική επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια, καθώς και οι δημόσιες δηλώσεις υψηλόβαθμων που συγχέουν τις βασικές έννοιες της ΑΟΖ, της υφαλοκρηπίδας αλλά και των χωρικών υδάτων, εκτός του ότι δείχνουν σημεία άγνοιας η ανεπίτρεπτης επιπολαιότητας, δημιουργούν εικασίες και αμφιβολίες στον πολίτη αν πράγματι υπάρχει ένα στρατηγικό σχέδιο για την ΑΟΖ και αν υπάρχει η βούληση υλοποίησής του.

- Αποφάσεις των διαιτητικών δικαστηρίων, οι οποίες δεν δίνουν πλήρη επήρεια σε νησιά που βρίσκονται μακριά από τον κύριο κορμό ενός Κράτους και ιδιαίτερα όταν συγχρόνως αυτά βρίσκονται μπροστά σε ακτές τρίτου Κράτους με προβολή μεγάλης ακτογραμμής.

Ο ισχυρισμός ότι το θέμα της υλοποίησης της ΑΟΖ στις Ελληνικές θάλασσες είναι εύκολος δεν γίνεται πιστευτός. Τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων δεν μπορούν εύκολα να επιτρέψουν στην Ελλάδα να κλείσει ουσιαστικά -με την δίκαιη κατά τα άλλα επέκταση των χωρικών υδάτων του Αιγαίου στα 12 ναυτικά μίλια- τις διόδους της παγκόσμιας Ναυσιπλοΐας στον άξονα Βορρά-Νότο.

Η αναθεωρητική πολιτική της γειτονικής Τουρκίας, η οποία έμμεσα διατηρείται και συντηρείται και από τρίτους, στην προσπάθεια να μην χαθεί ο πολύτιμος σύμμαχος, αδιαφορεί για τις προβλέψεις της σύμβασης και προσπαθεί να επιβάλλει το δίκαιο των κανονιοφόρων.

Όσο όμως δύσκολο - λόγω των προηγούμενα αναφερθέντων - φαίνεται το εγχείρημα αυτό, τόσο δυσκολότερο γίνεται όταν δεν υπάρχει μια στρατηγική να το υποστηρίξει.

Αυτή – εάν υπάρξει – σε έναν συνδυασμό με την σύμπνοια ενός ενημερωμένου λαού, και την επιλογή τού κατάλληλου χρόνου εφαρμογής της μετά από αξιολόγηση του Διεθνούς περιβάλλοντος, θα πρέπει αποτελούν την ύψιστη στρατηγική μας επιδίωξη.

Διότι δεν είναι η ΑΟΖ σήμερα που αμφισβητείται, αλλά αν την θεωρήσουμε σαν αντιπερισπασμό ή τακτικό ελιγμό, απειλείται η συρρίκνωση του Εθνικού χώρου.

Σε αναμονή βέβαια ετοιμασίας και εφαρμογής ενός τέτοιου σχεδίου, δεν αποκλείονται τακτικές κινήσεις που θα δηλώνουν την αποφασιστικότητά μας και την πίστη μας στην αναγκαιότητα της οριοθέτησης της ΑΟΖ αλλά και της υποστήριξης της οριοθέτησης αυτής.

Αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί αφενός με δραστικές απαντήσεις στις προκλήσεις, αλλά και με την δημιουργία μιας ισχυρής αποτρεπτικής δύναμης, ώστε να συνειδητοποιηθεί ότι σε οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα τρίτου η ζημιά που θα υποστεί είναι υπολογίσιμη και σημαντική και σε διπλωματικό αλλά και σε στρατιωτικό επίπεδο.

Πρόσφατα η Ελλάδα πέτυχε μια ιστορική συμφωνία οριοθέτησης της ΑΟΖ με την Ιταλία^[30] για την οποία γίνονται προσπάθειες τα τελευταία σαράντα χρόνια.

Αν και οι περισσότεροι αναγνωρίζουν την τεράστια σημασία της συμφωνίας αυτής και των επιπτώσεων που έχει, υπάρχουν επίσημες Ελληνικές φωνές που διαφοροποιούνται και δεν συντονίζονται σε μια κοινή πολιτική^[31]. Εικασίες περί απρόσμενων συμβιβασμών που μπορούν από αρκετούς να χαρακτηρισθούν και υποχωρήσεις και πιθανές λεπτομέρειες που δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί (της επήρειας νήσων, των αλιευτικών δικαιωμάτων, των χρησιμοποιηθέντων η όχι γραμμών βάσης, της ακρίβειας των συντεταγμένων, του χρόνου της ανακήρυξης της επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια), δεν συμβάλλουν στην ανάδειξη μιας στρατηγικής αλλά συνεχίζουν να τροφοδοτούν με απορίες το βασικό ερώτημα:

«Υπάρχει Εθνική στρατηγική για την ΑΟΖ;»

Λεόντιος Πορτοκαλάκης

Τοπογράφος Μηχανικός, M.Sc.

Πρ. Προϊστ. Τεχ. Υπηρ. ΕΛ.ΠΕ

Μέλος ΕΛΙΣΜΕ

Αθήνα 14 Ιουνίου 2020

Βιβλιογραφία

1. Ελληνικές θαλάσσιες ζώνες & οριοθέτηση με γειτονικά Κράτη . Αναστασία Στρατή – Νομική Βιβλιοθήκη 2012.
1. Ενεργειακή παράμετρος στις Γεωπολιτικές εξελίξεις της ανατολικής Μεσογείου. Ιωάννης Παπαφλωράτος Νομικός Διεθνολόγος του Πανεπιστημίου Αθηνών. ΙΣΤΟΡΙΑ Τεύχος 614-Αύγουστος 2019.
1. Η οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών στο δίκαιο της θάλασσας μέσα από την κρίση Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων. Σοφίαν Δάμπαλη Πτυχιούχος Διεθνών Σπουδών Νομικής σχολής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης . Ιανουάριος 2008.
1. United Nations Convention on the law of the sea (UNCLOS).
1. Τουρκικές διεκδικήσεις σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο. Άγγελος Συρίγος Καθημερινή Ειδική έκδοση 2018.
1. ΑΟΖ & Υφαλοκρηπίδα -Μύθος και πραγματικότητα – Περιοδικό «Ελληνική Άμυνα» Ευαγ. Παγώτσης.
1. Ελληνικές θαλάσσιες ζώνες & οριοθέτηση με γειτονικά Κράτη. Αναστασία Στρατή Εμπειρογνώμων Δικαίου της θάλασσας Υπουργείου Εξωτερικών. Νομική Βιβλιοθήκη 2012.

1. Η αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και το Διεθνές Δίκαιο. Χρήστος Ροζάκης .Πρόεδρος του Διοικητικού Δικαστηρίου του Συμβουλίου της Ευρώπης. Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2013.
1. Ελληνοτουρκική διαφορά επι της Υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου και οι προβληματισμοί παραπομπής προς επίλυση ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου. Γεωγραφική δικαιοσύνη η Δικαστικός συμβιβασμός. Χορτάτος Κων/ος . Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα 2012.
1. Η ΑΟΖ της Ελλάδας. Θεόδωρος Καρυώτης. Εκδόσεις Λιβάνη Αθήνα 2014.

---

[1] https://en.wikipedia.org/wiki/Max_Euwe

[2] <https://greekunions.wordpress.com/2009/03/10/>

[3] <https://www.tanea.gr/2019/10/16/people/soun-tsou-oi-sofies-tou-theoritikou-tou-polemou-kai-tis-stratigikis/>

[4] <https://popaganda.gr/art/nikolo-makiaveli-o-igemonas/>

[5] <https://www.youtube.com/watch?v=ihxa1WEtefU>

[6] <https://www.lifo.gr/now/politics/231087/epimenei-o-tsironis-meta-ti-dilosi-pos-to-kastelORIZO-den-einai-sto-aigaio>

[7] <https://www.naftemporiki.gr/story/1493382/g-katrougkalos-kai-i-tourkia-exei-dikaiomata-sto-aigaio>

[8] <https://www.militaire.gr/quot-i-kypros-einai-makria-quot-ti-eiche-pei-o-eyaggelos-averof-gia-na-dikaiologisei-ti-frasi-karamanli/>

[9] <https://www.liberal.gr/diplomacy/prosfugi-sti-chagi-logika-sfalmata-i-kati-allo/286007>

[10] <https://www.energia.gr/article/98480/karyoths-ohi-sthn-tmhmatikh-anakhryxh-ths-aoz>

[11] <https://new-economy.gr/2019/12/26/prepei-na-epekteinei-i-ellada-sta-12-naftika-milia-ta-xorika-tis-idata-sto-ionio/>

[12] <https://www.ieidiseis.gr/politiki/item/41208-aleksis-irakleidis-poies-einai-oi-kyriarxes-apopseis-stin-tourkia-gia-ti-dieneksi-tou-aigaiou>

[13] <https://www.liberal.gr/diplomacy/na-min-eimaste-monachofaides-kai-thema-kastelORIZOU-AP0-N-KOTZIA/242771>

[14] https://infognomonpolitics.gr/2017/05/blog-post_233-8/

[15] <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/294662/ti-simaia-tin-pire-o-aeras>

[16] <https://www.tovima.gr/2011/09/21/world/toyrkia-kai-polemos-gia-ton-ployto-tis-mesogeioy/>

[17] http://www.elesme.gr/elesmegr/periodika/t58/t58_4.html

[18] <https://www.newsbomb.gr/ellada/ethnika/story/1050710/eisvoli-toy-oruc-reis-ftaiei-o-kairos-i-mipos-oi-toyrkoi-metrisan-tin-antidrasi-tis-elladas>

[19] <https://www.eviazoom.gr/2014/05/dio-tourkika-poia-exo-apo-tin-evia.html>

[20] <https://www.liberal.gr/diplomacy/me-fonto-tin-tragodia-i-tourkia-diekdi-kei-tin-ereuna-kai-diasosi-kai-sto-agathonisi/195425>

[21] <https://www.liberal.gr/diplomacy/dimosieuthike-ston-oie-ti-simainei-poia-ta-epomena-bimata/290436>

[22] <https://www.thepressroom.gr/arthrografia/psychroloysia-made-usa-gia-symfonia-win-win-me-tin-toyrkia-symboyleyei-tora-tin-ellada>

[23] <https://gr.euronews.com/2020/03/03/ston-evro-h-hgesia-tis-ee>

[24] https://www.ethnos.gr/ellada/93754_ebros-i-fylaxi-ton-synoron-enishyetai-me-100-eyropaiouys-AP0-TI-FRONTEx

[25] <https://www.protothema.gr/stories/article/980405/i-ellinotourkiki-krisi-tou-1976-kai-i-perifimi-frasi-tou-ag-papandreou-vuthisate-to-hora/>

[26] https://el.wikipedia.org/wiki/Αποκλειστική_Οικονομική_Ζώνη

[27] unric.org/el/ωκεανοι-πηγη-ζωησ-συμβαση-των-ηνωμενω/

[28] www.akroama.gr/γιατί-ταλαιπωρούμε-την-αοζ-της-πατρίδ/

[29] <https://www.lifo.gr/articles/opinions/269864/to-flegon-zitima-tis-aoz-kai-i-apronoiti-stasi-toy-mitsotaki>

[30] <https://www.cnn.gr/news/politiki/story/222658/symfonia-gia-aoz-elladas-italias-to-paraskinio-kai-ta-epomena-sxedia-toy-nikoy-dendia>

[31] <https://www.in.gr/2020/06/09/politics/kotzias-symfonia-italia-gia-tin-aoz-yponomeyi-tin-ellada-voles-kai-kata-syriza/>